herpy

SKINKER

Tiliqua occipitalis

Tiliqua occipitalis er en kraftig, bakkelevende skink fra det sørlige og sentrale Australia med brune tverrbånd over kropp og hale og den brede, blå tungen som kjennetegner slekten. Arten blir omtrent 40 cm lang, er dagaktiv og altetende og må ha et stort terrarium med UVB og en varm solplass. Den får levende unger og sees sjelden i fangenskap.

Familie: Scincidae Engelsk: Western Blue-Tongued Lizard Tidligere navn: *Cyclodus occipitalis; Cyclodus fasciatus* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**35-45 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15-20 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Halvørken og temperert skog og eng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-32 °C**
Varmeplass	**35-45 °C**
Temperatur, natt	**15-22 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, frukt, planter, virveldyr og mark/snegler**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kullstørrelse	**5 unger**
Kull per år	**1**
Drektighet	**90-120 dager**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste III**
EU-vedlegg	**Vedlegg C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Tiliqua occipitalis hører til blåtungeskinkene, en slekt av tunge, rørformede skinker med korte ben, trekantet hode og en bred, blå tunge som dyret viser fram når det føler seg truet. Kroppen er bred og kraftig i forhold til de korte beina. Grunnfargen er lys til mellombrun med brede, mørkebrune tverrbånd over kropp og hale, undersiden er lys, og bak hvert øye sitter en tydelig svart stripe. Tungen er blå og står i skarp kontrast til den lyserøde munnhulen.

Voksne dyr blir omtrent 40 cm lange, store dyr opptil 45 cm, og arten er dermed mindre enn *Tiliqua scincoides*. Kjønnene er vanskelige å skille utvendig. Arten ble beskrevet i 1863 og har tidligere stått som *Cyclodus occipitalis* og *Cyclodus fasciatus*. Artsnavnet kommer formodentlig fra latin occiput, bakhode, og sikter til de avlange skjellene bak issepladene.

Virker ikke trusselen, freser skinken og gjør kroppen flat for å se større ut. Den har små, tappformede tenner og kraftige kjever, og et bitt kan være smertefullt og gi blod. Nye dyr er forsiktige i starten, men venner seg til og tåler rolig og stille håndtering. Dyr som ikke har vært i kontakt med mennesker på noen dager, vender tilbake til forsvarsatferden med åpen munn og fresing, men den forsvinner raskt igjen.

Arten holdes langt sjeldnere enn de store, vanlige blåtungeskinkene, og mye av stellet bygger på slekten som helhet.

Utbredelse og leveområde

Tiliqua occipitalis lever i det sørlige og sentrale Australia. Hovedutbredelsen ligger i Western Australia, hvor arten finnes i hele sørvest bortsett fra de kjølige skogene. Mot øst er den spredt: i den sørligste delen av Northern Territory, i to adskilte bestander i South Australia, i det nordlige Victoria og i det sentrale og vestlige New South Wales. Den er også meldt fra Queensland. Typelokaliteten ligger ved Loos nær Gawler i South Australia.

I den østlige delen av utbredelsen er arten sjelden og regnes som truet. Rydding av mallee, rev og katters jakt og ødeleggelse av kaninhuler, som dyrene bruker som skjul, er de største truslene.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i tørre til halvtørre områder: kystnære sanddyner, åpent skogland, malleekratt, hei, gressland med tuegress og sandsletter med spredte busker, på sandig, leirholdig eller mullrik jord. Om natten og i dårlig vær ligger den under løvlag, steiner eller i forlatte kaninhuler. Dyret er dagaktivt, men kan også være aktivt om natten i varmt vær. Føden er insekter, edderkopper, snegler, åtsler og planter, særlig bær. Skinken er ikke rask og tar mest langsomme byttedyr, og de kraftige kjevene knuser sneglehus og billers pansere.

I sørvest er somrene varme og tørre og vintrene kjøligere og våtere. I de kjølige månedene ligger skinken skjult under løvlag og tørt gress og er stort sett inaktiv. Det er denne rytmen med et varmt, lyst sommerhalvår og en kjølig hvileperiode man etterligner i terrariet.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr må ha et terrarium på minst 120 × 60 × 60 cm (lengde × bredde × høyde). Det minste målet som oppgis for arten, er 100 × 50 cm til ett enkelt dyr, men det er trangt, og større er bedre. Gulvarealet er viktigere enn høyden, fordi dyret lever på bakken.

Skinken holdes best alene. Er det to dyr, må terrariet være markant større, med skjul i begge ender, og dyrene må følges tett.

Som bunn brukes 8-10 cm løs, lett fuktig jord blandet med sand som dyret kan grave i. Legg et lag løv eller tørt gress over, og gi et lavt, flatt skjul og et skjul under løvlaget der dyret kan ligge i ro. En flat stein under varmelampen holder klørne slitt. Bruk aldri en varmestein med innebygd varmeelement. Terrariet må være ventilert fra toppen, uten trekk og sikkert lukket, for skinken er en dyktig rømningskunstner.

På varme sommerdager kan dyret være ute i en rømningssikker inngjerding med sol, skygge og et tørt, regntett skjul. Gjerdet må gå minst 50 cm ned i jorden og 80 cm opp, og toppen dekkes med nett mot rovdyr.

TEMPERATUR

Gi dyret en temperaturgradient fra 22-26 °C i den kjølige enden til 28-32 °C i den varme enden. Overflaten på solplassen skal være 35-45 °C, og dyret må kunne velge hvor varmt det vil ligge. Mål overflatetemperaturen med et infrarødt termometer og lufttemperaturen med digitale termometre i begge ender.

Varmen kommer fra en halogenspot eller en varmelampe med bred utstråling over nettet, og all oppvarming styres av en termostat. Om natten er 15-22 °C passende, og en nattsenkning er sunt. Må terrariet varmes opp om natten, brukes et varmeelement uten lys. Tallene for gradienten er lånt fra slekten; for arten selv oppgis bare en solplass på omtrent 35 °C.

Den kjølige hvileperioden om vinteren hører til arten. Gi et lag løv eller tørt gress under et regntett skjul i den ene enden, der dyret kan ligge i ro, og senk temperaturen og dagslengden gradvis. Bare friske, fullvokste dyr kan få hvile, og de må undersøkes først.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arten kommer fra tørre til halvtørre områder og skal ikke ha høy luftfuktighet. 30-50 % er passende, målt i den kjølige enden. Bunnen skal være lett fuktig dypere nede, men aldri våt. Et skjul med lett fuktig mose hjelper på hudskiftet. Sitter det ofte hudrester på tær og hale, må fuktigheten i skjulet opp.

Vann gis i en lav, bred og stabil skål som ikke kan velte. Skift vannet hver dag, for dyret bruker ofte skålen som toalett. Sett skålen i den kjølige enden, slik at vannet ikke fordamper raskt.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og må ha både UVB og kraftig lys. Bruk et T5-rør med UVB over nettet, og plasser det slik at UV-indeksen på solplassen er 3-4 (Ferguson-sone 3). Lyset skal være på 8-10 timer i døgnet, og røret skiftes omtrent hver sjette måned, fordi strålingen avtar selv om lyset ser uendret ut. Det må ikke være glass eller plast mellom lampen og dyret.

UVB gjør det mulig for skinken å danne D-vitamin i huden og ta opp kalk fra føden. Supplér med et lyst LED-lys, og gi gjerne dyret direkte sol i den utendørs inngjerdingen når været er varmt. Dyret må alltid kunne gå i skygge.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Tiliqua occipitalis er altetende, og føden må varieres så mye som mulig. Grønt er for eksempel løvetann, hibiskusblomster, tusenfryd, kål og revet squash, og frukt gis i mindre mengder, både bløt og hard. Animalsk protein er store insekter som sirisser og kakerlakker, snegler, meitemark, små mus og magert, rått kjøtt. Fisk, fett kjøtt og store mengder frukt må unngås.

Pudre fôret jevnlig med kalk og et vitamintilskudd. Snegler må bare gis fra steder der det aldri er lagt ut sneglegift, og helst fra eget oppdrett.

Voksne dyr fôres omtrent en gang i uken og unge dyr hver tredje eller fjerde dag. Fôr om formiddagen, slik at skinken kan fordøye i de varmeste timene av dagen. Voksne dyr blir lett overvektige hvis proteinandelen er for høy, så hold den under halvparten av fôret. Fordelingen mellom grønt og protein er lånt fra slekten.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Skinken er sky de første dagene, men venner seg til og tåler rolig håndtering. Løft den med hele kroppen støttet slik at føttene har noe å stå på, hold den aldri med buken opp, og ta aldri tak i hodet eller halen. Bruk korte håndteringsstunder, og la dyret komme til deg i sitt eget tempo. Vask hendene etterpå.

Kroppsspråket er tydelig. Åpen munn med framstrakt tunge, fresing og en flattrykt kropp er en advarsel, og dyret skal da få fred.

Dyret må bo alene, og nye dyr må i karantene i minst en måned før de kommer i nærheten av andre dyr.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnene er vanskelige å skille utvendig. Størrelse, hodeform og halelengde overlapper mye, og de sikreste tegnene er unger hos hunnen og hemipenes hos hannen. Sondering og utpressing av hemipenes kan skade dyret og bør overlates til en veterinær. Alderen ved kjønnsmodning er ikke dokumentert for arten; hos *Tiliqua scincoides* er den omtrent halvannet til tre år. Hunner bør være fullvokste og i god hold før de brukes i avl.

PARRING

Paringstiden er ikke beskrevet for arten. Hos slekten skjer den om våren etter en kjølig hvileperiode, når dagene blir lengre og varmere. Hannen forfølger hunnen og griper tak i henne med munnen, så paringen er hardhendt, og hunnen kan få bitemerker. Hold derfor dyrene adskilt hele året, og samle dem bare i paringstiden under oppsyn. Skill dem hvis hannen biter vedvarende.

EGGLEGGING OG KULL

Arten er levendefødende. Ungene fødes sent på sommeren eller tidlig på høsten, og hunnen får høyst ett kull i året. Kullene er på mer enn fire unger, typisk omtrent fem. Ungene spiser fosterhinnene rett etter fødselen.

Gi den drektige hunnen rikelig med føde og kalk og en varm solplass. Blir hun sløv, slutter hun å spise, eller presser hun uten resultat, kontakt veterinæren.

INKUBASJON

Det er ingen egg å ruge ut. Drektighetens lengde er ikke dokumentert for arten; tallet 90-120 dager er lånt fra *Tiliqua scincoides*. Hunnen skal ha de samme temperaturene som ellers, og solplassen må ikke fjernes, for varmen driver fosterutviklingen. Hold henne alene i terrariet.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er selvstendige rett etter fødselen og sprer seg etter noen få dager i naturen. De har gule og brune bånd over kropp og hale. De må bo hver for seg i et mindre terrarium med solplass, UVB, fuktig skjul og samme innredning som de voksne. Fôr dem hver tredje eller fjerde dag med små insekter, meitemark og fintrevne grønnsaker og blader, pudret med kalk. Varme og UVB er avgjørende for sunn vekst.

Helse og vanlige feil

De fleste problemer skyldes stellet. De typiske er:

- Metabolsk beinsykdom på grunn av mangel på kalk, D-vitamin eller UVB. Det gir bløte kjever og skjeve bein.
- Hudskiftevansker med hudrester på tær og hale, særlig ved for lav fuktighet i skjulet.
- Midd og flått. Midd sees som små, svarte prikker på hvitt papir og kan formere seg raskt og drepe dyret, så de må bekjempes straks. Flått sitter ofte i ørene eller under skjellene og fjernes med pinsett.
- Overvekt på grunn av for mye protein og for lite bevegelse. Veie dyret jevnlig; plutselig vekttap er et faresignal.
- Forgiftning fra snegler som har spist sneglegift.
- Innvollsorm og andre parasitter, særlig hos viltfangede dyr. Nye dyr må i karantene.

Søk en veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret taper seg, slutter å spise, puster med åpen munn eller virker slapt.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.